YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
10 päivänä kesäkuuta 1982 *

Asiassa 246/81,

Nicholas William, Lord Bethell, Euroopan parlamentin jäsen, Ison-Britannian parlamentin ylähuoneen jäsen, edustajinaan asianajaja Ian S. Forrester, Skotlannin asianajajayhteisö, ja asianajaja Mario Siragusa, Rooma, neuvonantajanaan Gloria Hooper, Solicitors Taylor & Humbert, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Jean-Claude Wolter, 2, rue Goethe,

kantajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään Principal Assistant Treasury Solicitor, W. H. Godwin, prosessiosoite Luxemburgissa Yhdistyneen kuningaskunnan suurlähetystö,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön lakimies Bastiaan van der Esch, avustajanaan oikeudellisen yksikön virkamies Pieter Jan Kuyper, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Oreste Montalto, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jota tukevat lentoyhtiöt:

Aer Lingus Limited (Aer Lingus), Dublin,
Compagnie nationale Air France (Air France), Pariisi,
Linee Aeree Italiane SpA (Alitalia), Rooma,
British Airways Limited (British Airways), Hounslow,
British Caledonian Airways Limited (British Caledonian), Crawley,
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), Amstelveen,
Deutsche Lufthansa AG (Lufthansa), Köln,
Olympic Airways, Ateena,
Société anonyme belge d'exploitation de la navigation aérienne (Sabena), Bryssel, ja
Scandinavian Airways System, (SAS), Tukholma,

edustajanaan Eduard Marissens, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Lambert H. Dupong, 14 a, rue des Bains,

väliintulijoina,

joka koskee Lord Bethellin nostaman kanteen tutkittavaksi ottamista asian käsittelyn ensimmäisessä vaiheessa; kanteessaan Lord Bethell väittää komission laiminlyöneen toimintavelvollisuutensa lentoyhtiöiden yhteisön sisäisen säännöllisen lentoliikenteen kuljetusmaksuja vahvistettaessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja O. Due sekä tuomarit P. Pescatore ja A. Chloros,

julkisasiamies: Sir Gordon Slynn,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Lord Bethell on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 10.9.1981 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että komissio on perustamissopimuksen vastaisesti jättänyt toteuttamatta toimenpiteen, jota kantaja on siltä pyytänyt 13.5.1981 päivätyssä kirjeessään, eurooppalaisten lentoyhtiöiden välillä olevaksi väitettyä matkustajaliikenteen kuljetusmaksuja koskevaa sopimusta vastaan.

2 Toissijaisesti kantaja pyytää tuomioistuinta 173 artiklan toisen kohdan nojalla kumoamaan 17.7.1981 annetun tiedonannon, jossa komissio vastauksena hänen 13.5.1981 päivättyyn kirjeeseensä kieltäytyy toimimasta kantajan toivomalla tavalla.

Kiistan tausta

3 Asiakirjoista ilmenee, että Lord Bethell, Euroopan parlamentin ja Iso-Britannian parlamentin ylähuoneen jäsen, "Freedom of the Skies Campaign" -yhdistyksen puheenjohtaja, on jo jonkin aikaa ollut mukana sellaisen sopimuksen vastaisessa toiminnassa, jonka hän väittää olevan olemassa Euroopan lentoyhtiöiden välillä säännöllisen matkustajaliikenteen kuljetusmaksujen osalta.

4 Komissiolle 13.5.1981 lähettämässään kirjeessä, esitettyään ongelman kokonaisuudessaan, kantaja väitti, ettei komissio ole tehnyt mitään tällaisen tilanteen poistamiseksi ja pyysi "että komissio tekisi aloitteen täyttämällä velvoitteensa, joka sen olisi pitänyt täyttää jo aikaisemmin, ja ilmoittaisi aikovansa toimia (ETY:n perustamissopimuksen) 89 artiklan mukaisesti, aluksi pyytäen tietoa ja selitystä lentoyhtiöiltä". Lopuksi Lord Bethell ilmoitti komissiolle aikomuksestaan saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi perustamissopimuksen 173 tai 175 artiklan nojalla, mikäli komissio ei toimisi hänen toivomallaan tavalla.

5 Kilpailuasioiden pääjohtaja selitti 17.7.1981 päivätyssä kirjeessä kantajalle komission kannan 13.5.1981 päivätyssä kirjeessä esitettyyn ongelmaan, siltä osin kuin siinä viitattiin lentoliikenteen kuljetusmaksujen vahvistamiseen. Hän mainitsi tässä yhteydessä komission yhteistyössä hallitusten asiantuntijoiden kanssa hiljattain suorittaman tutkimuksen, josta ilmeni, että suurimmassa osassa tapauksia lentoliikenteen kuljetusmaksujen lopullinen vahvistaminen oli jäsenvaltioiden yksinomaisella vastuulla ja ettei siis periaatteessa ole syytä tutkia lentoyhtiöiden toimintaa 85 artiklan perusteella. Ottaen huomioon valtioiden ja lentoyhtiöiden väliset erityiset suhteet, komissiolla oli kuitenkin aikomus jatkaa asian tutkimista perustamissopimuksen 5 ja 90 artiklan näkökulmasta luettuina yhdessä 86 artiklan kanssa, ottaen huomioon että suurin osa säännöllisistä lentoliikenteen reiteistä on määräävässä asemassa yhteismarkkinoilla. Korostettuaan lentoliikenteen kuljetusmaksujen mahdollisen väärinkäytön toteamiseksi suoritettavan analyysin vaikeutta ja monimutkaisuutta pääjohtaja ilmoitti kantajalle, mitä toimenpiteitä komissio aikoi tehdä tulevaisuudessa: toimittaa siihen mennessä suoritetuista tutkimuksista tehdyn selonteon neuvostolle; antaa tiedonannon jäsenvaltioille niiden huomion kiinnittämiseksi siihen, ettei lentoliikenteen kuljetusmaksuja saa vahvistaa kohtuuttomalle tasolle, joka ei ole yhteensopiva 86 artiklan kanssa; osoittaa perustamissopimuksen 89 artiklan nojalla lentoyhtiöille tiedonannon, jossa pyydetään näiltä tarkkoja yksityiskohtia erilaisista järjestelyistä ja säännöistä lentoliikenteessä; esittää lentoliikenteen kuljetusmaksuja koskevan direktiiviehdotuksen sekä perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamista lentoliikenteeseen koskevan asetusehdotuksen neuvostolle täydentämään asetusta N:o 17/62.

6 Lord Bethell ei tyytynyt vastaukseen ja nosti 10.9.1981 kanteen, joka perustui kuten edellä on esitetty, vaihtoehtoisesti perustamissopimuksen 175 tai 173 artiklaan.

7 Komissio esitti työjärjestyksen 91 artiklan mukaisesti 17.11.1981 jätetyllä kirjelmällä prosessinedellytysten puuttumista koskevan väitteen ja pyysi yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan hakemuksen vastaamatta pääasiaan.

8 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja ryhmä ilmaliikenteen harjoittajia, johon kuuluu Euroopan tärkeimpiä lentoyhtiöitä, ovat tehneet väliintulohakemuksen. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on ilmoittanut tahtonsa tukea väliintulijana Lord Bethellin vaatimuksia komission 17.7.1981 antaman tiedonannon kumoamiseksi niiltä osin kuin tiedonannossa todetaan, ettei ole perusteita soveltaa 85 artiklaa lentoliikenteen kuljetusmaksujen määrittämisen

osalta. Lentoyhtiöt puolestaan ovat tehneet väliintulohakemuksen tukeakseen komission vaatimuksia.

9 Yhteisöjen tuomioistuin päätti komission pyynnön mukaisesti tutkia alustavasti prosessinedellytysten puuttumista koskevan väitteen. Tämän päätöksen jälkeen se lähetti 17.2.1982 antamallaan määräyksellä asian toiseen jaostoon ratkaistavaksi sen tutkittavaksi ottamisen edellytysten osalta.

10 Samana päivänä tehdyillä määräyksillä yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi Yhdistyneen kuningaskunnan ja lentoyhtiöiden väliintulohakemukset. Ainoastaan lentoyhtiöt esittivät suullisessa käsittelyssä kantansa asian tutkittavaksi ottamisen osalta.

Tutkittavaksi ottaminen

11 Perustamissopimuksen 173 artiklan toisen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa samassa artiklassa mainituin edellytyksin kanteen "hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen".

12 Perustamissopimuksen 175 artiklan kolmannen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö saa samassa artiklassa määrätyin edellytyksin nostaa yhteisöjen tuomioistuimessa kanteen siitä, että yhteisön toimielin on "jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun säädöksen kuin suosituksen tai lausunnon".

13 Mainituista määräyksistä ilmenee, että kantajan on, jotta hänen kanteensa otettaisiin tutkittavaksi, pystyttävä osoittamaan, että häneen on kohdistettu päätös, jolla on hänen osaltaan erityisiä oikeusvaikutuksia, minkä vuoksi päätös voidaan kumota, tai että komissio, jota on asianmukaisesti 175 artiklan toisen kohdan mukaisesti vaadittu ryhtymään toimenpiteisiin, on jättänyt toteuttamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan toimenpiteen, jota tämä voi yhteisön oikeussääntöjen mukaan vaatia.

14 Vastauksena yhteisöjen tuomioistuimen esittämään kysymykseen kantaja ilmoitti, että toimenpide, johon tämä katsoi olevansa oikeutettu, olisi "sellainen asianmukainen reaktio tai vastaus hänen kanteluunsa, jossa ilmoitettaisiin, että komissio aikoo toimia tai että se ei aio toimia, ja viimeksi mainitus-

sa tapauksessa sen perustelut". Vaihtoehtoisesti kantaja katsoi kilpailuasioiden pääjohtajan hänelle 17.7.1981 lähettämän kirjeen olevan tällainen toimenpide, jota vastaan voidaan nostaa 173 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu kanne.

15 Olennainen ratkaistava ongelma asiassa on, onko komissiolla yhteisön oikeussääntöjen perusteella oikeus ja velvollisuus tehdä kantajan osalta sellainen päätös, jonka tämä pyysi sitä tekemään 13.5.1981 päivätyllä kirjeellään. Kirjeen sisällöstä ja menettelyn aikana esitetyistä selityksistä ilmenee, että kantaja pyytää komissiota aloittamaan tutkimuksen lentoyhtiöiden osalta lentoliikenteen kuljetusmaksujen määrittämisen alalla perustamissopimuksen kilpailua koskevien määräysten mahdolliseksi soveltamiseksi niihin.

16 Vaikuttaa siis siltä, että kantaja on pyytänyt komissiota aloittamaan tutkintamenettelyn kolmansien osalta ja tekemään näiden suhteen päätöksen, eikä tekemään itseään koskevaa päätöstä. Epäilemättä toimenpide ja sen mahdollinen lopputulos koskee epäsuorasti kantajaa tämän kahdessa eri ominaisuudessa eli lentoreittien käyttäjänä ja lentomatkapalveluiden käyttäjien järjestön johtajana, kuten se koskee myös muita käyttäjiä; kantaja ei kuitenkaan ole siinä täsmällisesti määritetyssä oikeudellisessa asemassa, että toimenpide, jota vastaan voidaan nostaa 173 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu kumoamiskanne, olisi tosiasiallisesti osoitettu hänelle, eikä myöskään siinä asemassa, että oikeudellinen toimenpide, joka komission olisi velvollisuus toteuttaa hänen osaltaan, olisi osoitettava hänelle, kuten 175 artiklan kolmannessa kohdassa edellytetään.

17 Kanne on näin ollen jätettävä tutkimatta sekä 175 että 173 artiklan perusteella.

Oikeudenkäyntikulut

18 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on siitä vaatinut.

19 Koska kantaja on hävinnyt asian, kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Koska ainoastaan komissio on esittänyt vaatimuksia tältä osin, kantaja velvoitetaan korvaamaan ainoastaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen vuoksi.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut. Väliintulijat vastaavat omista kuluistaan.

Due Pescatore Chloros

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä kesäkuuta 1982.

H. A. Rühl
määrätty kirjaaja
johtava hallintovirkamies

O. Due
toisen jaoston puheenjohtaja